

Сухорукова Карина Сергіївна,
доктор мистецтва, старший викладач кафедри
сценічної мови. Київський національний
університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого, Київ, Україна

Karyna Sukhorukova,
Doctor of Arts, Senior Lecturer of Stage Language
Department. I. K. Karpenko-Karyi Kyiv National
University of Theatre, Cinema and Television,
Kyiv, Ukraine

СЦЕНІЧНА МОВА В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ АКТОРІВ: СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ВИКЛИКИ

Анотація. *Мета статті* – зробити аналіз та систематизувати характерологічні властивості методологічних принципів, що їх мають дотримуватися молоді педагоги сценічної мови в контексті професійної підготовки акторських курсів. **Методологія дослідження.** У статті використаний метод наукових фактів, що допомагає аргументовано висвітлити проблематику шляхом емпіричного досвіду. Також застосовані методи спостереження та порівняння як планомірного накопичення й систематизації судження про навчальні форми рольової моделі співіснування педагог-студент. Зрештою, відбулося звернення й до методів аналізу та експерименту, що допомогли виявити ключові етапи навчання педагогів-початківців, встановити взаємозв'язок варіативності підходів, їх професійної ефективності. **Наукова новизна** дослідження полягає в детальному аналізі основних параметрів, що забезпечують функціонування унікальної в змістовній сутності та самодостатньої в емпіричній реалізації дисципліни «Сценічна мова». Визначення цих дефініцій продукує переінакшення звичних професійних формацій навчальної практики. Лімітована кількість дослідницько-методичної бази сприяє висвітленню проблематики театральної педагогіки в класі сценічної мови на етапі сучасного розвитку. У статті описані концепції, надані рекомендації, сформульований план дії для молодих викладачів. Водночас виявлені проблемні та позитивні аспекти в роботі над сценічною мовою впродовж навчання акторів у профільному мистецькому університеті. **Висновки.** Зазначена типологія теоретико-практичної моделі навчання містить раціонально апробований принцип, що є актуальним у вихованні молодих акторів. Творчо-виконавський рівень мовно-голосової оснащеності виконавців, варіативність в арсеналі їх навичок залежить від театральних традицій, системності, яку сповідує викладач-сценмовник. Тому навчання має здійснюватися не як одноманітна дія, а як пошуки потенційно результативних напрямів у педагогічно-студентському осередку.

Ключові слова: педагог-початківець, сценічна мова, заняття, завдання, акторський курс.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку театральної педагогіки виникає потреба переосмислення усталених традицій сценічно-мовного виховання акторів драматичного театру та кіно. У ретроспекціях напрацьованих прийомів відбувається певна девальвація, спричинена впливом новосформованих форм виконавського професійного існування. Як справедливо зазначає одна

із фахівчинь, « <...> подеколи методичні й практичні способи для виховання уміння органічної мовленнєвої виразності при виконанні дії на майданчику, потребують аналізу, вдосконалення, уточнення» (Кобзар, 2019, с. 152). Звісно, докорінно деконструювати перевірені досвідом ефективні принципи навчання й моментально створити нові – хибний шлях. При акторській підготовці в університеті дотримуються ретельного, різноа-

спектного, довготривалого навчання, завдяки якому легко обирати ті інструментарії, що ведуть до творчої свободи в професії. Але в постійних пошуках важко втримати рівновагу між мовленнєвою модою нинішніх часів і прогнозованою перспективою розвитку тих чи інших слововживаних пристосувань. Ба більше, наразі існує колосальна проблема «кадрового голоду»: спеціалістів зі сценічної мови. Вона виникла на перетині часів між пострадянською добою та нововведеннями в фокусі європеїзації у сфері вищої мистецької освіти. Проблема набула активного розвитку, що призвело до змін у стратегії кадрової політики. У даний момент в нашій державі немає вузько кваліфікованої навчальної установи чи факультету, де б готували педагогів зі сценічної мови.

Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого впродовж тривалого часу активно здійснює підготовку майбутніх викладачів практичних дисциплін, таких як: «Сценічна мова», «Майстерність актора», «Сценічний рух», «Режисура театру, кіно і телебачення», «Режисура театру ляльок» тощо. Це відбувається завдяки навчанням в творчій аспірантурі (раніше асистентурі-стажування), де здобувачі впродовж трирічної програми комплексно освоюють базові принципи творчо-наукової діяльності. Втім, опанувати педагогічно-дослідницьку царину можливо лише по завершенню акторської магістратури (раніше спеціаліста). У такому разі молодий викладач прикріплюється до досвідченого фахівця та співпрацює разом із ним на одному курсі. Найкращий варіант – почати свій педагогічний шлях на першому році навчання студентів. За таких умов можливо зберегти систематичний підхід до засвоєння закономірностей у викладанні. Педагог-початківець має попрацювати мінімум один набір (8 навчальних семестрів) поруч із провідним спеціалістом кафедри сценічної мови. Завдяки такому принципу роботи: 1. накопичується багаж знань про організацію навчального процесу; 2. формується уявлення про методи та підходи; 3. створюється педагогічна індивідуальність. У цьому розумінні дана наукова публікація постає як практичний регламент у підручному користуванні для молодих викладачів і творчих аспірантів, які мають педагогічне навантаження.

На жаль, лімітований обсяг науково-методичної літератури призводить до розмитих канонів, нерозбірливої упорядкованості, регресії в сучас-

ній педагогіці цієї самодостатньої дисципліни мистецької освіти. Попри це, на кафедрі сценічної мови університету наявні робочі програми, методичні рекомендації, що допомагають оволодіти структурними векторами роботи. Однак такі розробки не передбачають усі творчі виклики, що трапляються у процесі професійної підготовки майбутніх митців. Так, зокрема, для оволодіння акторською професією потрібна своєрідна атмосфера, де пануватимуть емоційна жвавість, обмін енергією, гармонія, дисципліна. Це мінімальний перелік пунктів, без яких не відбудеться навчальний процес у галузі театрального та кіномистецтва. Тож пропонуємо дослідити основні принципи, що створюють і налагоджують механізм опанування сценічною мовою у процесі підготовки молодих акторів.

Мета статті – проаналізувати та систематизувати особливості методологічних принципів, що супроводжують педагогів у класі сценічної мови в процесі фахової навчальної практики на акторських курсах.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. Серед окремих зарубіжних спеціалістів проводилися розвідки та аналіз тих технік і підходів, які необхідні для вдосконалення системи навчання сценічної мови. Зокрема, іноземні фахівці П. Роденбург, К. Фіцморіс, А. Харінг, Д. Кінгхорн доволі ґрунтовно займалися розробкою актуальних методів освоєння словесного інструментарію. Їхні науково-творчі інтереси концентруються на знаходженні балансу тілесного вираження в поєднанні з диханням та голосом, а також на акторській органіці в авторському тексті.

Поглиблений аналіз у векторі діапазонної виразності звучання, насиченості тембру за допомогою тілесного розкріпачення й дихальної техніки в педагогічних підходах досліджували К. Лінклейтер, Т. Паркер, П. Філіпс. Вони дотримувалися принципів поступового набуття дихально-голосової техніки, засвоєння словесної ритміки й інтонаційної виразності поміркованим навчальним шляхом. Проте в дослідженнях вищезгаданих спеціалістів не зазначено педагогічних орієнтирів, що спираються на організаційно-методичні та науково-імпровізаційні напрями. Натомість вони діляться власним досвідом, спостереженнями, цінними знахідками, які сприяють дієвій мовленнєвій роботі з різноманітними драматичними п'єсами, а також важливими ресурсами для запобі-

гання голосовим перевантаженням, підтримання тонізації акторсько-мовного апарату, розширення індивідуальних даних.

У публікаціях вітчизняних фахівців театральної педагогіки Т. Кобзар, Р. Короткової, О. Завальсько-го, А. Коленко, Л. Підлісної фрагментарно висвітлено аспекти рекомендаційного характеру. Однак тут, на жаль, немає деяких роз'яснень, певних вказівок для викладачів-початківців і творчих аспірантів у навчанні студентів профільно-прикладного предмету (навчальних та організаційних моментів). Ба більше, теоретичний опис не відображає практичну реалізацію, що втілюється в аудиторному просторі. Крім того, є індивідуальний педагогічний стиль, що містить власне розуміння методологічних засад, їх наочного дотримання в рамках профільної дисципліни. Тому обмеженість наукових праць у питанні висвітлення сучасних педагогічних технологій дисципліни «Сценічна мова» спонукає до зосередження на цій проблематиці.

Виклад основного матеріалу. Є підстави вважати, що профільний предмет «Сценічна мова» – один із найскладніших для викладання та засвоєння. Адже він містить цілий спектр елементів у контексті міждисциплінарних зв'язків. Під час вивчення дисципліни студенти опановують матеріал, який об'єднує як звуко-словесний напрям, так і рухливо-психологічний, «мозковий штурм». Що ж до педагога-початківця, то для напрацювання власного стилю викладання йому доведеться освоювати нові знання, розвивати вміння й набувати навички, що сформують його як професіонала. Вчити майстерно говорити слід фахівцеві найвищої кваліфікації, який обізнаний у різноманітних галузях знань: 1) теоретико-практичних канонах майстерності актора; 2) логопедії; 3) акмеології; 4) фоніатрії; 5) психології; 6) фізіології; 7) мовознавстві; 8) літературознавстві. Цей фрагментарний перелік неодмінний для ознайомлення й подальшого застосування засвоєних знань у процесі викладання предмету «Сценічна мова».

Ерудованість сценмовника (так прийнято називати педагогів зі сценічної мови) компілює єдність трьох компонентів:

1. Знання (студіювання джерельної бази та творчий досвід);
2. Вміння (майстерне володіння навичками);
3. Ставлення до професії.

Безперечно, лише тріадність вищевикладених завдань може гарантувати очікуваний успішний результат.

Насамперед, педагог-початківець формує базисні засади розуміння предмету – ознайомлюється з професійною літературою (поновити знання, розширити уявлення, вивчити незнайомі теми чи розділи) та студіює дотичні дисципліни. Важливо вправно володіти практично-профільною складовою у викладанні. Адже: «Техніка мовлення – це базовий компонент професійної майстерності, який пов'язаний з формуванням і проявом педагогічного голосу, фонаційного дихання, чіткої дикції і є засобом педагогічного впливу» (Короткова, 2019, с. 164-165). Викладач зі сценічної мови, як правило, майстерно виконує різноспрямовані вправи, а також доступно пояснює студентам-акторам мету, завдання, взаємозв'язок між вправою та її прикладним значенням до професії. Педагогічна обізнаність, творча вмілість постає стимулом для вивчення предмету. Крім того, викладачеві варто навчитися розпізнавати аудіальним та фонематичним слухом помилки й знатися на методиці їх виправлення. Фахівець має вміти чітко ставити мету – позитивний результат навчання, що досягається шляхом педагогічних і психологічних засобів донесення думки. Разом із тим, слід зауважити про внутрішню вмотивованість педагога, яка ґрунтується на ставленні до професії. Творча дисципліна, особиста зацікавленість, повага до студентів-акторів, дотримання норм гуманності, небайдужість до навчального процесу – це елементи навчально-виробничих взаємин, що допомагають налагодити контакт під час на заняттях.

Як правило, для педагогів-початківців процес оволодіння професією поділяється на два конститутивні етапи. Перший охоплює: 1) знайомство з навчально-методичною літературою; 2) споглядальну практику (присутність на лекційних, практичних та індивідуальних заняттях або в рамках взаємовідвідування занять між науково-педагогічними працівниками кафедри); 3) створення опорного конспекту (запис прочитаного та наочно зафіксованого матеріалу). Цей підхід до освоєння вузькоспеціалізованої професії надає молодому педагогу можливість зі сценічної мови:

– осмислити теоретико-практичну місткість і перспективи ведення акторських курсів;

- зробити порівняльний аналіз між теоретичними принципами предмету та його прагматичною візуалізацією;
- послуговуватися в роботі теоретичними розробками та практичними знахідками в самостійній підготовці та подальшому викладацькому досвіді;
- усвідомити квінтесенцію студентоцентричності при переході між теоретичними концепціями та практичним втіленням їх;
- уточнити методiku і з'ясувати затверджені методи навчання мовно-голосової техніки сценічної мови;
- напрацювати власні критерії в підборі навчального матеріалу з кореляцією природних і напрацьованих (впродовж семестрів) даних індивідуумів одного акторського набору;
- зрозуміти організаційні засади навчального процесу (за необхідності запропонувати їх оптимізацію);
- порівняти мету та завдання, що висуюються перед акторами-студентами й молодим педагогом;
- удосконалити власну мовно-голосову техніку та рівень володіння українською мовою, згідно з сучасними нормами.

Перший етап дуже важливий для формування педагогічної компетентності. Адже в ньому закладається основа науково-практичних знань ключових розділів предмету, а також створюється і отримує поштовх для розвитку комунікативна викладацька культура. Щоб удосконалити організаційні моменти навчального процесу на цьому етапі рекомендовано вести рукопис, де фіксувати особисті професійні враження від прочитаного, побаченого та почутого. Стенографія впродовж навчальних зустрічей і позааудиторний час допомагають структурувати аналітичну базу знань і вмінь, сприяють виникненню раціоналізаторських концепцій, що можуть бути застосовані на другому етапі. Проте слід наголосити на тому, що дисципліна «Сценічна мова» базується на закономірностях методико-методологічних напрямів, які не варто докорінно переінакшувати.

Другий етап навчання – це самостійна викладацька робота. Впродовж довгострокового періоду відбувається:

- стабілізація педагогічної особистості;
- визначення найпродуктивніших методів роботи;
- осмислення ролі відповідальності перед студентами-акторами;

- формування педагогічних прийомів у комунікації з курсом;
- напрацювання власних критеріїв оцінювання роботи акторів-початківців;
- дефініція критеріїв самооцінки;
- підвищення інтересу та вмотивованості до театральної педагогіки.

Другий етап має базуватися на безперервному поглибленому аналізі, уточненні навчальних завдань, а найголовніше – шляхах досягнення мети запропонованих напрямів. Потрібно весь час перебувати в пошуку, ставити конкретні запитання, виокремлювати проблемні зони, компактно вирішувати комплікації, аби ефективно передавати професійні знання студентам.

Навчаючи сценічної мови, потрібно обговорити та встановити певні домовленості: починаючи від чітко встановленого графіка занять та до наведення порядку в аудиторії, де вони відбуваються.

Слід зауважити, що зазвичай студенти, які виконують такі домовленості, серйозніше ставляться не лише до занять під час навчального процесу, а й до майбутньої професії загалом. Такому студентському контингенту легше доносити інформацію, а у свою чергу – виказуючи готовність до будь-якої праці і дисциплінованість – майбутні актори стимулюють фантазійний розмах педагога та постають прикладом для інших. Подеколи трапляються випадки, коли студенти можуть поставити під сумнів важливість запропонованого викладачем матеріалу, чим, звичайно, підривають авторитет і професіоналізм педагога та провокують до нездорової, антитворчої навчальної атмосфери на курсі. Такі студенти, як правило, прагнуть керувати викладачем, часто-густо висуюють власні пропозиції, недоречні припущення щодо виконання вправ, вважаючи, що вони – це вершина геніальності. У разі виникнення таких непередбачуваних ситуацій педагогу слід бути мобільним: 1) перевлаштувати порядок проведення заняття (в аудиторному чи в дистанційному режимі); 2) підготувати варіативні пропозиції навчальних завдань відповідно до тематики опанованого розділу; 3) здійснити або перенести перевірку запланованих домашніх завдань.

Подібних ситуацій можна взагалі уникнути, якщо педагог із перших зустрічей правильно налагодить роботу: виставить кордони спілкування та продемонструє дисциплінарну манеру введення предмету, свою компетентність і, таким чином, досягне необхідного взаєморозуміння.

До початку навчальних зустрічей сценмовник проводить пошуково-дослідницьку роботу, продумує виклад основних тем, підбирає і логічно компілює вправи по темах, створює план роботи тощо. Опорний конспект можна робити перед кожним заняттям або заздалегідь на один семестр – ця домашня робота запобігає методичним промахам під час проведення різних вправ і перевірки самостійних завдань студентів. Для оптимізації розробки навчальних зустрічей пропонується вести рукописи (друкований чи рукописний варіант) за основними напрямками студіювання сценічної мови. Тобто створити власний «острівець знань», де відображатимуться ключові теоретичні підвалини, назви й короткі описи вправ за темами конкретного розділу, педагогічна мета й очікувані результати від виконання поставлених завдань та індивідуальних напрацювань студентів. Із часом такі рукописи доповнюватимуться, конкретизуватимуться чи наново створюватимуться – в залежності від глибшого сприйняття педагогічних технологій і розуміння предмету.

Для засвоєння студентами матеріалу слід спиратися на гасло: «Зрозуміти – продемонструвати – зафіксувати». Педагогу, передусім, треба поцікавитися: «Чи зрозуміла техніка опрацювання завдання?» Зауважимо, не слід сліпо вірити й зголошуватися з позитивною відповіддю майбутніх акторів після показу і пояснень викладача: «Запитань немає, все зрозуміло». Буває так, що студенти не наважуються говорити правду, бо мають страх публічної оцінки. Або не усвідомлюють, що зрозуміли не до кінця питання щодо техніки тренування, її мети тощо. Спираючись на власний досвід, зазначимо, що в переважній більшості випадків початківці-актори не ставлять запитань. Хоча зрідка все ж таки бувають допитливі курси, але їх суттєва меншість.

Навчальні завдання полягають в тому, щоб досягнути від всього курсу вправного виконання різного виду вправ під наглядом і самостійно. Саме за таких умов є надія, що студенти зуміють коректно опанувати певне завдання наодинці чи групою й поза навчальним процесом. Ми суголосні з думкою, що «мовно-голосові тренування – це не лише «підтримка форми», а й обов'язкове надбання нових якостей і можливостей» (Завальський, 2021, с. 58). Тому й процес їхнього відпрацювання має бути безперервним, із дотриманням правильності виконання й конкретизацією надзавдань.

У дидактичній меті сценмовника передбачено не лише виклад тем дисципліни, а й усні зауваження та акцентування уваги на вдалих моментах творчих спроб. На цьому, фактично, ґрунтується методика викладання предмету «Сценічна мова». Головне, словесно переконати студентів у їхній обдарованості, але й не обманювати в контексті фахової непридатності. У конфліктних ситуаціях слід не переходити особисті кордони, виявляючи обопільну антипатію в словесному спілкуванні, навпаки, слід стримано пояснити важливість виконання пропонованого навчального матеріалу й наслідки уникнення роботи над ним.

Важливо також для продуктивного засвоєння навчального матеріалу не прискорювати поетапні стадії розвитку, не квапити студентів, а терпляче очікувати на результат. За допомогою чітко узгодженого навчального графіка в класі сценічної мови можливо збалансувати енергетичні затрати як студентів, так і викладача. Для цього необхідно здійснити правильний розподіл опрацювання тих розділів, що передбачені програмою. Зазвичай найкраще поставити практичні чи лекційні заняття на початку тижня в першій половині дня, а в середині та наприкінці тижня індивідуальні – загалом три зустрічі. На основі власного досвіду зроблено висновки, завдяки яким підтверджена висока результативність ранішніх кількісно збільшених навчальних зустрічей для оволодіння та закріплення вправ.

Визначальна тема педагогічної стурбованості – безупинний пошук, пізнання нового, відпрацювання знайденого, розвинення набутого серед вихованців-акторів. Інакше кажучи – безперервність навчального періоду.

Довіра в навчальних взаєминах, виховання почуття відповідальності, застосування стимулів до підвищення працездатності, все це, безсумнівно, посприяє утворенню відповідної творчої атмосфери.

Зупинимось ще на одному аспекті навчального процесу. Студіювання сценічної мови відбувається шляхом проведення індивідуальних і групових занять (лекційних, практичних). На індивідуальних заняттях деталізовано опрацьовуються персональні мовленнєві недоліки та розвиваються позитивні якості мовно-голосового апарату, а також набувається вміння органічного існування в різних за жанром і стилем художньо-драматичних текстах. Упродовж такої роботи варто доторкнутися до «<...> вироблення технічних засобів

мистецтва читання, так і до розвитку індивідуальних здібностей та хисту <...>» (Ревуцький, 2001, с. 132). Буває, що активний на групових заняттях, наполегливий, талановитий студент із Прикарпаття потребує марудних індивідуальних занять щодо виправлення діалектного промовляння слів (дикційних і голосових відхилень від норми). А сором'язливий, нерішучий киянин, переконавшись у правильності персональної роботи над собою на індивідуальних заняттях, несподівано «пробуджується» при курсі.

Педагогічне завдання спільних групових занять полягає у дотриманні таких пунктів:

- організувати творчу, доброзичливу атмосферу для комфортного самопочуття в навчанні;
- підібрати навчальний матеріал;
- встановити творчий дисциплінарний порядок;
- обумовити мотиваційну необхідність усіх розділів дисципліни;
- знати мовні норми та виявляти мовно-голосові помилки студентів-акторів;
- розвинути професійний слух;
- оволодіти технічним аспектом сценічної мови;
- прищепити розуміння безперервної роботи над собою;
- надати завдання для самостійної роботи;
- спонукати до творчої курсової ініціативи.

Педагогічне завдання індивідуальних занять:

- налагодити людські та професійні взаємини;
- розпізнати персональні мовно-голосові дефекти;
- прибрати психологічні студентські блоки;
- перевіряти напрацьовані навички на практичних заняттях;
- сформувати, надати та тренувати комплекс вправ, зважаючи на індивідуальну специфіку майбутніх акторів;
- обґрунтувати аподиктичну цінність при виборі та затвердженні конкретного художнього матеріалу для кожного студента;
- контролювати самостійну роботу.

Визначення й розуміння педагогічних завдань практичної дисципліни «Сценічна мова» спонукає до зваженого та логіко-послідовного ведення акторського курсу – мінімізації у відхиленнях від розділів робочої програми та професійного засвоєння їх.

Побудова занять впродовж навчальних семестрів відрізняється від показів (заліків, іспитів), хоча й містить спільні визначальні методичні ознаки. Відмінності полягають у завданнях та цілях, що

стоять на кожному із вищезазначених різновидностей роботи. Навчальний період – це, насамперед, творчо-пошуковий процес, що спрямований на свідоме засвоєння професійної мовленнєвої специфіки акторського ремесла. На заняттях реалізуються теоретичні розвідки, втілюються практичні спроби в обробці сценічного слова. Тобто вивчається великий пласт тренінгових технік, необхідних для акторської професії. На заліках (іспитах) демонструється стислий результат, показ курсової роботи. За нашими переконаннями, публічний показ – це шлях (його часткова демонстрація), методик викладання, яких дотримується педагог у веденні майбутніх акторів до визначеної мети: майстерно оволодіти сценічним словом. Відтак студенти чітко працюють у запланованих навчальних рамках, вправно відтворюють вправи й уривки з творів (зважаючи на реакції глядацької аудиторії), представляють результат навчального семестру всім курсом та індивідуально.

Отже, показ – це буфер між навчальними зустрічами на заняттях та їх результатом – досконалим виконанням ролей у дипломних виставах (по лінії словесної інтерпретації), подальшої професійної придатності в кіно-, театральній сфері.

Висновки. Спираючись на вищесказане, можна впевнено стверджувати, що порушені в науковій публікації питання дають поштовх і відкривають шлях для подальших досліджень. Виконаний аналіз окремих етапів і методів підготовки акторів дає змогу пересвідчитись у продуктивності системного підходу в цьому процесі, а також накреслює шляхи подолання тих викликів, що стоять перед молодими професіоналами – фахівцями сценічної мови.

У дослідженні узагальнено напрацьовані механізми навчальних взаємин та конкретизовано логіко-послідовні зв'язки в студіюванні сценічної мови. На основі власного досвіду окреслена практична ефективність двох конститутивних напрямів навчання для педагога-початківця. Вони наочно демонструють різноаспектність викладацької компетентності, що передбачає позитивну динаміку в результативності від навчального процесу. До того ж обумовлено завдання групових та індивідуальних занять, їх вплив на формування майбутніх митців кіно, театральної справи.

Як результат, виявлене значення вираженості у методичних підходах наголошує й важливе місце логічної послідовності, її продуктивності і перспективності у засвоєнні сценічної мови на акторських курсах. Крім того, дає поштовх до по-

дальшої науково-творчої перманентності в пошуках педагогічних експериментів.

Джерела та література

- Завальський, О. (2021). Особливості мовно-голосового тренінгу на старших курсах мистецьких навчальних закладів. *ВД «Освіта України»: зб. наук. праць*, № 27-28. С. 56-62. Київ.
- Кобзар, Т. (2019). «Сценічна мова»: до питання необхідності оновлення методики викладання на сучасному етапі. *ВД «Освіта України»: зб. наук. праць*, № 25. С. 151-155. Київ.
- Ковалів, Б. (2021). *Мистецтво слова*. Київ: Центр учбової літератури. 114 с.
- Короткова, Р. (2019). Формування техніки мовлення як умова розвитку мовленнєвої майстерності студентів. *ВД «Освіта України»: зб. наук. праць*, № 25. С. 164-168. Київ.
- Ревуцький, Д. (2021). *Живе слово. Теорія виразного читання для школи: перевидання*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 200 с.

References

- Zavalskiy, O. (2021). Osoblivosti movno-golosovogo treningu na starshih kursah mistetskih navchalnih zakladiv [Features of speech and vocal training in senior courses of arts education institutions]. *VD «Osvita Ukraini»: zb. nauk. prats*, Nr. 27-28. S. 56-62. Kyiv. [in Ukrainian]
- Kobzar, T. (2019). «Stsenichna mova»: do pitannya neobhidnosti onovlennya metodiki vikladannya na suchasnomu etapi [Stage Speech: On the Need to Update Teaching Methods at the Present Stage]. *VD «Osvita Ukraini»: zb. nauk. prats*, Nr. 25. S. 151-155. Kyiv. [in Ukrainian]
- Kovaliv, B. (2021). *Mistetstvo slova* [The Art of Speech] Kyiv: Tsentru uchbovoyi literaturi. 114 s. [in Ukrainian]
- Korotkova, R. (2019). Formuvannya tehniki movlennya yak umova rozvitku movlennevoyi maysternosti studentiv [Developing speech technique as a condition for students' speech mastery]. *VD «Osvita Ukraini»: zb. nauk. prats*, Nr. 25. S. 164-168. Kyiv. [in Ukrainian]
- Revutskiy, D. (2021). *Zhive slovo. Teoriya viraznogo chitannya dlya shkoli: perevidannya* [The Living Word: Theory of Expressive Reading for School (Republished Edition)]. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 200 s. [in Ukrainian]

Karyna Sukhorukova

Stage speech in the context of actors' professional training: contemporary pedagogical challenges

Abstract. The purpose of this article is to analyse and systematize the characteristic feature of methodological principles that young stage speech teachers should adhere to in the context of professional actor training. **Research Methodology.** The article employs the method of scientific facts, which helps highlight the issues through empirical experience. Additionally, observation and comparison methods are used as a systematic accumulation and structuring of judgments regarding the educational forms of the role-based teacher-student interaction model. Furthermore, the research incorporates analysis and experimentation methods, which allow for identifying key stages in training novice teachers, establishing the relationship between the variability of approaches and their professional effectiveness. **Scientific Novelty.** The scientific novelty of this study lies in the detailed analysis of key parameters that ensure the functioning of the unique and self-sufficient discipline of «Stage Speech». Defining these concepts leads to a re-evaluation of conventional professional approaches in educational practice. The limited amount of research and methodological resources highlights the challenges of theatrical pedagogy in the stage speech classroom at the current stage of development. The article outlines concepts, provides recommendations, and formulates an action plan for young instructors. Moreover, it identifies both problematic and positive aspects on stage speech throughout actors' training at a specialized arts university. **Conclusions.** The proposed typology of the theoretical and practical training model introduces a well-tested principle relevant to the training of young actors. The creative-executive level of performers' speech and vocal proficiency, as well as the variability of their skill set, depends on theatrical traditions and the systematic approach of the stage speech instructor. Therefore, training should not be approached as a monotonous process but rather as an exploration of potentially effective directions within the teacher-student dynamic.

Keywords: notice teacher, stage speech, lesson, assignment, acting course.